

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi polji. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrt leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.

V Ljubljani v sredo 21. junija 1871.

Obseg: Kdor ni sejal, naj sadi. — Razglas kranjskim gospodarjem, kako se bodo letos delile konjske premije. — Imenik gospodarjev, ki so pri letošnji delitvi premij za lepo govejo živino na Kranjskem bili počasteni. (Konec.) — Kdor želi astramontane, naj se oglasi. — Cesarske postave. — Prva očna skupščina hrvaških ljudskih učiteljev. — Poročilo o XXI. skupščini Matičinega odbora 31. maja. (Dalje in konec.) — Slovstvo. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Kdor ni sejal, naj sadi.

Pod divjimi črešnjami, ki so rodile lanskega leta, nahaja se že po bližnjem polji veliko veliko skritih zakladov, na ktere se nihče ne ozre.

Pognale so lanske črešnjeve koščice 2—3 palce visoko iz zemlje med travo in ozimino v okrožji drevesne krone. Ko bi te sadike bile zavarovane, ko bi čez-nje ne prišla niti živina niti kosa, koliko lepih drevesec bi odrastlo! To je lahko. Poprimi se, dragi gospodar, le tega-le nasveta:

Pred košnjo, toraj zadnji čas za letos je zdaj, o deževnem vremenu, naberi mladih letošnjih črešnjic na stotine — zamude bo malo — izreži vsako z močnim nožičem z zemljo vred vsaj en dober palec na okrog široko. Ako imaš oplet saden vrčiček, posadi jih po praznih prostorih ali pa vmes, s prstjo vred, da se ti v rahli zemlji ne posušé, kedar sapa ali vročina nastopi; le srčnih korenin prirezati ne pozabi, kar se deloma že samo od sebe stori, ako zemljo, v kateri korenina tiči, zdolaj počez prirežeš. Kosček zemlje krog črešnjice bil bi po takem podoben vehi iz soda.

Ako nimaš še sadnega vrta, in vendar kaj lastne zemlje, ti dobra misel kmalu pokaže pripraven svet, da jih vsaj za prvo leto ohraniš; na zimo ali pomlad jih lahko presadiš na pripravljeno gredo.

Zavarovaj jih in skrbi za-nje, kakor za druga sadna drevesca, cepi jih z dolago (nakladom) še le ko odrastejo do višave krone, tako se ogneš nepotrebne obrezovanja pri črešnji, ki rada smolí po obrezovanji.

V 4—5 letih bodeš imel na stotine prav lepih na širjavo vkoreninjenih, za posajevanje odraščanih žlahnih belic, črnic, laških — španskih — višenj, s katerimi lahko obsadiš cele širjave sveta. Obnašale se bodo prav dobro po bregovih in rebrih, ki morda za drugo pitano drevje niso rodile družega, kot grm in trn in malopridno goličevje.

Lovro Mencinger Golski.

Razglas gospodarjem na Kranjskem,

kako se bodo letos delile konjske premije, kakošna podpora se bode dala plemennim žebcem, in kdaj licencije dajale plemennim žebcem.

Po predlogu deželne komisije za povzdigo konje-reje na Kranjskem je c. k. ministerstvo kmetijstva odločilo to-le:

Razdelilo se bode 260 cesarskih cekinov za premije.

Delitev premij bode na vseh treh krajih, namreč v Kranji, Mokronogu in v Postojni. — Čas, kdaj se bodo premije delile, ni še odločen; brž ko ne pa meseca avgusta (vélicega srpana) ali septembra (kimovca).

Zdaj pa povemo, za kakošno živino se bodo dale premije.

Prvič: za kobile z žebetom od 4. leta naprej tako dolgo, dokler je kobila za pleme dobra, tedaj tudi še čez 7. ali 8. leto naprej, in sicer ena premija z 10 cekini, dve po 7, dve pa po 5 cekinov. Gospodar lahko več let dobí premijo za isto kobilo. Lastnik take kobile mora pa dvoje dokazati: namreč on mora od cesarskega ali pa tudi od domačega žebca, ki je pravico (licencijo) imel skakati, seboj prnesti brejivni list (Belegzettel), kateri veljavno kaže, od katerega žebca je bila njegova kobila vbrejena, poleg tega pa tudi spričalo županovo, da je ta kobila že pred rojstvom žebetovim njegova bila, da tedaj ni še le breje kupil.

Drugič: za mlade kobile, ki so 3 in popolnoma 4 leta stare in katerih gospodarji z veljavnim brejivnim listom dokažejo, da so to leto pri žebcu bile. Ena premija za take mlade kobile znaša 9 cekinov, dve po 7, dve pa po 4. cekine.

To oboje veljá za vse štacije, v Kranji, Mokronogu in v Postojni.

Tretjič: Samo v Kranji se bode za enoletne in dveletne žebčike Pincgavskega, to je, teškega plemena, dale premije: ena premija s 7 cekini, ena s 6 cekini, tri pa po 4 cekine. Gospodar takega žebčeka mora po veljavnem spričalu svojega župana dokazati, da je žebè sam izredil. Kdor je žbè le kupil, a ne ga sam izredil, ne dobí premije.

Četrtič: Tudi samo v Kranji se bode gospodarjem, ki imajo dobre žebce pincgavskega teškega plemena za pleme, dala podpora, da si držijo takega žebca, in sicer enemu 25 cekinov, drugemu pa 15 cekinov. Žebci, za ktere želi gospodar to podporo dobiti, morajo biti saj 3 leta in pol, ne pa vleč kot 8 let stari, močni, zdravi, in gospodar mora po spričalu cesarske kantonske gosposke dokazati, da je ta žebec preteklo leto imel licencijo za spuščanje. Gospodar takega žebca lahko več let v gori predpisani starosti podporo dobí. —

Zraven premij dobijo gospodarji tudi še medaljo. Medaljo (svetinjo) pa dobijo tudi taki gospodarji, katerim se zavoljo pomanjkanja premij ni mogla premija dati.

Takrat, kedar se bodo premije delile, se bodo tudi licencije delile lastnikom tacih žebcev, ki jih komisija za pleme pripravne spoznava. Treba tedaj, da gospodar takrat svojega žebca ali v Kranj ali v Mokronog ali v Postojno pripelje.

Naj naši gospodarji na tanko preberó to naznanilo, da bodo pripravljene, kedar pride oklic, kdaj se bodo premije delile.

Imenik gospodarjev,

ki so pri letošnji delitvi premij za lepo govejo živino na Kranjskem bili poslavljani.

(Konec.)

V Cerknici 8. maja.

Premijo za plemennega bika je dobil:

1. premijo s 50 gold. gosp. Jožef Grbec iz Cerknice.

Premije za krave sta dobila:

1. premijo s 50 gold. g. France Martinčič iz Jezera,
2. „ s 40 gold. g. Jožef Brus iz spodnjega Logaca.

Očitno pohvaljene so bile krave:

gospoda Antona Jeršana iz Unca dve kravi, ktere ste premiji zaslužile, al ker je njun posestnik ud sodniške komisije bil, zato se mu po pravilih ni mogla denarna premija dati, tri krave gosp. Jožefa Brusa iz spodnjega Logaca, ena krava gosp. Antona Lavriča iz Planine, ena krava gosp. Petra Zihlerla iz spodnje Planine, ena krava gosp. Jožefa Mazeja iz Cerknice, dve kravi gosp. Tomaža Mekinde iz Martinjaka.

Premije za telice so dobili:

1. premijo s 40 gold. g. Anton Škrl iz Cerknice,
2. premijo s 30 gold. gospodinja Mica Krapenc iz Cerknice,
3. premijo s 30 gold. gospodar Jakob Divjak iz Cerknice.

Očitno pohvaljena je bila telica

gospoda Jožefa Brusa iz spodnjega Logaca.

V Kočevji 15. maja.

Premije za plemenne bike so dobili:

1. premijo z 80 gold. mestna občina Kočevska,
2. „ s 60 gold. gospodar Šimen Vesel iz Sodržiče,
3. „ s 60 gold. gospodar France Stanko iz Prigorice.

Premije za krave sta dobila:

1. premijo s 50 gold. g. Janez Bravne iz Kočevja,
2. „ s 40 gold. g. France Bartelme iz Kočevja.

Premije za telice so dobili:

1. premijo s 40 gold. gosp. Janez Schleimer iz Kočevja,
2. „ s 30 gold. gosp. Jurij Röthl iz Kočevja,
3. „ s 30 gold. gosp. Štefan Tomšič iz Dolenje Vasi.

Očitno pohvaljeni ste bili telici:

gospoda Jožefa Bravne-ta iz Kočevja,
„ Jožefa Ožuva iz Kočevja.

V Šmartnem pri Litiji 23. maja.

Premije za plemenne bike so dobili:

1. premijo z 80 gold. gosp. France Zorec iz Doba fare Šentvid pri Zatičini.
2. „ s 60 gold. g. Karol pl. Wurzbach-Tannenbergl, posestnik grajščine v Črnem Potoku, ki pa je denar določil kmetom,
3. „ s 60 gold. gospodar Anton Golob iz Male Ževnice.

Premije za krave sta dobila:

1. premijo s 50 gold. gosp. Alojzij Koblar iz Litije,
2. „ s 40 gold. gosp. baron Rudolf Apfaltrern iz Grmače.

Očitno pohvaljena je bila krava

gospoda Antona Knofliča iz Šmartna.

Premije za telice so dobili:

1. premijo s 40 gold. gosp. knez Hugo Windischgrätz iz Bogensperka,
2. „ s 30 gold. gosp. Jožef Bric iz Litije,
3. „ s 30 gold. g. Anton Kutnar iz Pluske.

Zdravilske stvari.

Kdor želi astramontane, naj se oglasi.

Več prijateljev se mi je že priporočalo za sloveče zdravilsko rastlino, ktera je pod imenom „astro montana“ obče znana in ktera je v Golskeji okolici tako navadna, kakor arnika. Ker se bode ravno sedaj razcvetala, naznanjam očitno, da sem rad pripravljen vsacemu ljudoljubu je preskrbeti na njegove stroške, kdor se pismeno oglasi do konca tega meseca. — Kako zaželena v sili je njena pomoč, kedar človeku vsled gadovega pika silovita smrt žuga, vé ves svet. Da je ravno ta „astramontana“ — po domače gorska zvezda imenovana, ki raste tukaj pri nas, v vsem — tudi po prijetnem duhu, popolnoma enaka z Nanoško, ki skor zanesljivo reši smrti od gada pičenega človeka ali živinče, vem iz več lastnih skušenj. Le ena misel je pri nas o njej, kar so jo spoznali, namreč ta, da po njej otók in bolečina vidno beží. Videl sem sam, ko je že do komolca roka otekla 12 let stari deklici, da je splahnila v prvej uri do dlani in kakor po sapi odnesla notranje bolečine. Da pri živini pomaga vera, menda ne bo nihče verjel. Iz srca privoščim tedaj vsem po gadovem piku nesrečnim zanesljiv pripomoček, brez kterega naj ne bo, da ne rečem, nobena hiša, vsaj nobena vas.

Golo (pošta „Brunndorf“ pri Ljubljani) 15. junija.
Lovro Mencinger, župnika namestnik.

Cesarske postave.

Začasno oprostitev od vojaščine po poli-bratov.

Na posebno vprašanje, ali ima po poli-brat, kteri edini izdržuje svoje brate in sestre, ki so na pol sirote, pravico do začasne oprostitve od vojaščine, oziroma pravico do razpusta, je ministerstvo odločilo sledeče pravilo, kterega se je držati:

Po §. 17. in 40. vojne postave ima brat, ki je vzdržuje svoje brate in sestre, le tedaj po postavi pravico do oprostitve od vojaščine ali do razpusta, če je on in so njegovi bratje in sestre zakonski, če vsaj enega roditelja (očeta ali pa mater) skupaj imajo (§. 38: 11 poduka za izpeljavo brambine postave), ali če je med več takimi brati in sestrami vsaj eden ali ena popolnoma sirota, ki se mora samo in edino od tega brata vzdrževati. — Bratje in sestre, ki niso po-